

MEMORIALISTICĂ

Ion DUMITRESCU

“Filele mele de calendar”

Note de vacanță. Sinaia, august 1962

De vreo câțiva ani, în august, Sinaia se umple de străini. Nu ca pe vremuri, pentru ruleta de la Cazinou, ci ca să-nvețe limba română. Ciudat, dar adevărat! Diminețile și după-amiezile, în Foișor¹, se țin cursuri de fonetică, gramatică și literatură. Admirabil! De sub poalele Furnicii, pornește faima latinătății noastre, peste întreg mapamondul...

De ce nu s-ar duce însă vestea în lume și despre muzica românească?... În consecință, am hotărât să intervenim și noi cu audiții, conferințe, chiar cu un concert, două. Zis și făcut. Mi-am adus și eu contribuția. Și de astă-dată aștept cu magnetofonul...

Dacă ești “creator”, ai șansa să-ți petreci vacanța la Castel. Te paște însă nenorocul dacă nimerești tocmai în august. Holurile, sufrageria, barul, aleile, pădurea se umplu de franțuzi, spanioli, italieni, portughezi, argentinieni, mexicani, brazilieni... toată ginta latină. E o hărmălaie la Castel, că poftim de mai creează! “Și dacă nu creează, atunci creatorul ce să facă?” “Să se plimbe, să se ozonizeze! Să prindă forțe pentru când o să creeze, în București...”

De-asta mă plimbam eu cu mâinile la spate, alaltăieri seara, fără gânduri de creație. Dar cum să te plimbi noaptea, în întuneric, pe pripoarele din curtea Castelului?... Uite cum; prin fața Foișorului se face o alee parfumată de gura-leului. Când ajungi la colț, în dreptul lacului, o faci la stânga, pe lângă tufa cu trandafirii de dulceață, mergi până-n dreptul gheretei paznicului, lângă cimitirul câinesc, faci iar la stânga, cobori până la aleea care traversează podul de cărămidă și, când ai ajuns de unde-ai plecat, o iei de la-nceput. Mergi oblu, fără să urci, fără să cobori... și te gândești la de toate, în timp ce-ți târșești ciubotele.

Eu sunt om sistematic. Alaltăieri seara am pornit-o în tură din dreptul Foișorului, vizavi de trandafirul de dulceață. Am potrivit așa ca Luceafărul să stea

¹ Acțiunea se petrece la Castelul Peleş, fostul “Complex Peleş” în anii 1950-’60, casă de creație și odihnă pentru artiști și oameni de cultură. Câteva repere: castelul Peleş, castelul Pelișor (unde erau sufrageria, barul, biblioteca, salonul cu televizorul, jocul de șah, diverse camere de locuit, la toate etajele), Foișorul (un castel mai mic, alb, unde locuiau marile personalități; la parter era un vast salon, cu un pian), Casa Cavalerilor, Economatul (unde erau cazate familiile cu copii mici; era și o sufragerie plină de zgomot), Casele Grădinii (Veche și Nouă, cu serele), Garajele (Vechi și Nou), Uzina Electrică, grajdul de jos, Vulpăria (fosta fermă de vulpi argintii, o poiană mai sus de castelul Peleş).

drept în vârful bradului răzleț, din față, ca la Pomul de Crăciun, și-am început să număr pașii: un, doi, trei, patru... exact două sute treizeci și cinci când am ajuns la locul de plecare. După zece ocoluri, gata, un kilometru și jumătate. Pe la al patrulea rond, am observat că Luceafărul se pitulase după silueta bradului. Ca să iau din nou reperul, ar fi trebuit să mă urc pe banca de alături... lute se mai învârtește, domnule, pământul și ce neastâmpărat e Luceafărul!...

Am pornit-o din același loc, dar fără stea. Unu, doi, trei... "Stăăăii!" răsună o voce hârăită. Am stat. Cine-o fi? În nici un caz paznicul de la Corbii Ciungi, fiindcă mă cunoaște. Dar, de când cu străinii, se petrec multe pe-aici... Din umbră, apără un lungan în scurtă de piele și pantofi de tenis, cap mic, fără pălărie, gât scurt, vânos. La Foișor se aprinse tocmai lumina în camera de cinematograf și vălătucul tremură pe silueta din fața mea. Pleznind de importanță, "băiatul" îmi lansă prima întrebare: "Dumneata ești de-acilea ori din altă parte?" "Din altă parte..." "Și cu ce treabă te afli acilea?" "Iacă, mă plimb." "Și, de ce te-nvârtești pe lângă clădire?" "Uite, de-aia!" "Tovarășe, nu mă lua așa, că nu știi ce lemn bagi în sobă!" "Scumpe tovarășe, la Castel ardem gaze naturale. Vezi că știi ce bag în sobă?"... "Tovarășe, mă duci cu paparuda. Ia dă-mi identitatea!" "Cum să ți-o dau, eu cu ce rămân?... Dar dumneata cine ești? N-oi fi cumva hoțul de ceasuri, c-am auzit că umblă pe-aici..." "Nu mai este în Republică, tovarășe... Dar, lasă dumneata. Eu sunt aici cu treabă, n-am chef de glumă!" "Ia ascultă, tovarășe, ce-ai fi făcut dacă atunci când ai strigat, făceam pe franțuzu'?"... "Mă descurcam eu..." "Cum adică?" "Te-njuram de mamă și dacă nu ziceai nimic, însemna că ești franțuz." "Bravo, deștept băiat! Oltean curat!" "Nu, tovarășe, eu sunt de la Cărlibaba." "Să știi matala, însă, că franțuzii de-aici învață românește, și toate limbile de pe pământ întâi cu înjurăturile încep..." "Hai-s' trăiești, că ești ezersat. Da', spune-mi, ce te-nvârtești noaptea pe lângă casă? Și, ce mă duci cu preșu', că acuși pică șefu' și dă zbinga-n amândoi..." "Ei bine, până să-ți pice șefu', du-te la paznic și-ntreabă cine sunt."

Am plecat numărând: șapte-și-doi, șapte-și-trei, șapte-și-patru, șapte-și-cinci... Nu știu ce i-o fi descântat, fiindcă atunci când am ajuns în dreptul gheretei, paznicul râdea să crape, iar băiatu' cu treabă stătea bleg ca o prăjină și arunca umbra alungită peste cimitirul câinesc. "Va să zăcă, prinsăși lupu' la oi și-țâ scăpă" zise paznicul. Scuipă-n lături și se apropie de mine: "Nu-mi dai, domnule, o țigară?" "Nu fumez", și fără să vreau, mă gândii la Zeno¹. "Îmi mai țânea de urât. Toată noaptea stau ca lupu' la viroagă, și nemâncat, și nebăut, și nefumat... Uite-așa, într-o noapte era să mă ia-n brață ursoaica." "Ce ursoaică?" "Eee, dom'le, să vede că n-ai fost p-acilea astă-primăvară..." "N-am fost." "Păi, de la un timp, dă târcoale pe lângă Castel o namilă cu puii după ia. Uite-așa-i duce, ca mama-mare: îi împinge de fund pă coastă-n sus și-i țâne de ceafă la vale. Când zâce "mor, mor, mor", puii să-ntorc și să uită la ia, parcă zâc: "nu muri, muică, nu muri..." (Da'... știți că paznicul are talent?...)" "Și, cum a fost?" "Păi, dom'le, ursoaica asta vine tocmai de sus, din Bucșoaiele." "Din Bucșoiu." "Nu, nene, că io le-am văzutără: sunt două.

¹ Compozitorul Zeno Vancea (1900-1990), mare fumător.

mare și Bucșoiu ăl mic, și-ntre iele ie Pintenu' Prepeleacului..." "Neică, Pintenu' Prepeleacului e în altă parte!" (Cred că m-a luat gura pe dinainte. Prea-i sticleau Oi fi io din Corbii Ciungi, da' am fost cioban zece ani, pân-am nimerit paznic la Castel. Iacă, să știi dumneata, că sunt doauă. Io m-am suitără pă iele: Bucșoiu ăl ochii.) "Dumneata le știi din cărți și de-aia le-ncurci. Io le știu din practică. Io am fost cu oiii și cu măgaru' pă toți munții ăștia, pe care-i vezi dumneata pă fereastră, și p-ăia pă care nu-i vezi. Am fost, dom'le, pă Șaua Călugărului, pă Piatra Pârlită..." "Adică, Piatra Arsă..." "Păi, vezi, când spui io! Una e, dom'le, "Piatra Arsă" și alta "Piatra Pârlită"... Am fost, dom'le, cu oiii, pă Valea Spumoasă, la Picioru' lu' Lăptici, pă Valea Comorilor, pă Creasta cu Zâmbri..." "Acum, și io zăc c-o greșiși", interveni lunganul. "Zâmbri nu mi-s, dom'le, decât la noi, în Moldova, pă unde i-o zmutit Dragoș Vodă când i s-o-necat cățaua-n Prut." "În Moldova", zic eu, fără să fiu crezut. "Am stat vro trei luni pă "Creasta cu zâmbri", zise paznicul, "și n-am întâlnit nici un țap de-ăia, cum zice dumnealui." "Nu țap, mă, taur", zice omul de la Cărlibaba. "Ce taur, dom'le? Vodă ăla n-avea altă treabă decât să omoare vitele oamenilor?... Și, cum vă spuneam, am păscut oiii și-am mânără măgaru' pă Gâlma, pă Hoagele, la Măsurătoarea Urșilor, la Gaura Babii, la Șaua Căpățanii Porcului... Când cu ploile alea mari de estimp, ieream pă Valea Șugărilor și pe la Moara Dracului, iar când a-nceput să ningă pă Omu', am scoborât pă Păduchiosu', pă Lucăcilă și pă Valea Mortului, pân-la Sfârșitu' Lumii..." "Dar ursoaica?" "Dom'le, ursoaica bătrână, când are pui, dă-n mintea maimuță. Umblă, tălălu, parcă n-aude, n-a vede. Li să face săte puilor: să pune cu fundu-n smârc și să-nvârtește până face o groapă, ca o copaie. După ce se strânge apă, bea ia-ntâi, apoi beau și puii., Când le intră apa-n nas, le dă cu laba peste bot. Da', să-i vezi la zmieură. Ridică puii pă rând și-i pune să mănânce boabele. Atunci poți să treci la un metru, că nu te vede, nu te-aude... Ursoaica asta s-a aciuiat sub stânca lui Sfranțu Iosif. A dat de miere, a mâncatără stupii comperativei din Bușteni... Într-o dimineată, văcaru' de la Vulpărie s-a dus cu dimigeana să ia apă. A umplut-o, s-a spălatără pă ochi, a băutără și, când să să scoale, hop, ursoaica-l bate cu laba pă umăr, pac, pac. Ce să facă rumânu'? A făcut ca omu-n nădragi. Dacă a simțită ursoaica, a luat dimigeana-n brață și-a rupt-o la fugă. Când a venit muierea să-l cate, l-a găsât ca mort, pă iarbă, la marginea gâldăului..." "Și ursoaica?" "S-a dus dracului, cu dimigeana-n brață și cu puii de mână..." "Dar, spune-i, mă, cum ierea să-ță răstoarne ursoaica ghereta-n spinare", sări lunganul. "Asta a fost așa, după Paști. Mai ierea zăpadă împetecită pă coasta de la casa unde cântă domnișoara dimitale, la pian."¹ "Am auzât-o și io. A dumneavoastră ie? Să vă trăiască", zise lunganul. "Apăi că s-noptasă și să lăsasă ceață. O fumăraie-a dracului, să-ți bagi dește-le-n ochi. Io luasăm sârviciu-n primire la unșpe noaptea și stam în gheretă, îmbrăcat în ipingeaua a mare, cu blană de oaie. Aveam și o haia de pușcoaie, da' să fiu al dracului, că n-avea cartuș. O strângeam de țavă și zăceam că de-o veni vreunu' să m-atace, îi dau cu patu-n cap. Eeee... și stau eu ce stau în gheretă și m-apucă somnu'. Cât oi fi picotit, nu știu, că m-am trezătără zgâlțait cu gheretă cu tot, uite-așa, hât la dreapta, hât la stânga... Zăc, ăsta-i șefu', m-a prins durmind.

¹ Este vorba de "Casa Păpușii", mai sus de Foișor, o adorabilă cabană de lemn, ca în basmele germane, unde exista o pianină pictată cu păuni verzi și aurii, la care studiam în vacanțele copilăriei.

Dracu' m-a luat! Și ies afară. Pușca am uitat-o-năuntru. Când colo, ce să vezi, dom'le, o ursoaică de două sute de kile, cât o vacă nemțască, să căznea să ia ghereta-n brață. Dau un chiot, sar după zâd și-o iau la goană. Când m-am opritără pă prispă, la casa cu pianu', dau să intru, ușa-ncuiată. Noroc că mi-a dat Dumnezeu gându-ăl bun: pui mâna pă bec și-aprind lumina. Ursoaica, talapa, talapa, cu puii după ea, a intrată-n pădure..."

Foișorul s-a stins, totul a amuțit în întuneric. Nici felinarul de pe alee nu mai arde. Fluturii de noapte s-au topit cu flacăra. Peleșul cântă monoton, pe prund. Paznicul își potrivește pe spinare ipingeaua. Lunganul se scarpină-n ceafă. Sufală un vântișor rece dinspre Piatra-Arsă. Strâng haina la piept și îndes basca pe urechi. Nu-mi vine să plec. "Cât ai ceasu', dom'le?" Potrivesc o sclipire de stea și citesc: "Zece și zece." "Mai stăi, dom'le. Trece timpu' mai ușor, că mă uscai, zău, fără tutun... Eu-ți spusăi destule, dumnealui nu știe, dumneata ești om umblat, trebuie că știi multe... Mai stătui de vorbă-ntr-o noapte cu unu'. I-am povestit fel de fel. Nu pot să mă plâng: mi-a dat omu' tutun, mi-a adus și țuică... A zâs apăi că le scrie-ntr-o carte. Și le-a scris, am auzât. Dar s-a iscălitără sânгур. Când i-am zâs, astă-iarnă, mi-a făcut așa cu deștu': "Iasă, nene, că și dumneata le-ai inventat!"... Și de-atunci, nu l-am mai văzut..."

"Hai, dom'le, spune și dumneata una, ori ți-o fi somn, te-așteaptă cocoana, ți-o fi frică de ursoaică... De știut, știu io că știi!"... "Hai să vă spun una de-aici. Mi s-antâmplat mie, personal. Era s-o sfeclesc: acum trei ani, mi-aduc bine-aminte, către septembrie, se stricase vremea. Ploua de rupea și ne chinuia ceața. Era destulă lume la Castel. Mai aveam câteva zile până să plec la București și, cum ieșea soarele, o luam razna, la plimbare. Într-o după-amiază, către seară, hai să sui la Vulpărie. O iau printre sere, și de-acolo, de sus, unde sunt gropile cu bălegar, o tai pieptiș, pe potecă. Brazii încărcăți de apă se scuturau în stropi ca boabele de mărgăritar și buruienile umede miroseau a toamnă..." "Mă, da' le zice dumnealui! Eu... m-a dus tata de trei ori la șicoală și de trei ori am tras-o la amnar. Prost trăii io, așa oi trăii și tu", a zâs tata, și-așa am trăit. Da', mă rog, nu vreau să vă zăticnesc." "...Urcai panta, până unde se-ntâlnesc potecile și stau prăvălite niște trunchiuri de brad. Mă odihnii un pic și, când s-o pornesc mai departe, țuști, îmi taie drumul o vereriță și după ea, țuști, alta. Pesemne, bărbatul și nevasta caută loc unde să-ngoape strânsura pentru iarnă. Dar, ce-ar fi – gândesc eu – așa ca vererițele să-mi țâșnească-n cale un lup, ori o ursoaică? Ce m-aș face? În mână aveam un bastonaș de excursie, încolo, nimic... Și urc, gâfâind, priporul către platouri, unde se află Vulpăria. Știam din auzite că se mai țineau acolo câteva vulpi jigărite. Deasupra, dau de o pădurice de brazi, în care nu îndrăznesc să intru de teamă să nu mă ud. O iau la stânga, pe lângă zmeuriș." "Mă, da' izact le spune. Parc-ai fi acolo. Înainte de a mă pune la gheretă, m-au pus o lună la Vulpărie să păzesc zarzavaturile..." "... O iau la stânga pe drumeagul ăla și mă opresc din când în când, ascultând o bufniță care, cuibărită în podurile grajdurilor, n-are ce face. Încolo, țipenie de om... Tot mergând, n-am băgat de seamă c-am intrat într-o ceață din ce în ce mai deasă. Mă uit la ceas: șapte fără-un sfert. Cam târziu pentru sfârșitul lui august. Boarea aduna cețurile în păduricea de brazi. Zic: "Înapoi,

domnule Ioane!” Un altul din mine zice: “Înainte, domnule Ioane!”, măcar până la colțul Vulpăriei. Poate e ceva de văzut. De-abia fac zece pași și deodată văd prin ceață năvălind spre mine o haită de lupi, mari, dom’le, cât cârlanii, apropiindu-se-n ceață. Mi-a venit să cad jos, s-o iau la fugă, să mă urc într-un brad. Până una-alta însă, am rămas stană de piatră. Lupii se apropiau, sărind înnebuniți unii peste alții.” “Trebuia, dom’le, să te sui în brad”, zice lunganul. “Bradul are crăci ca prepeleacu’ și nevoia-țâ dă putere. Într-o clipă iereai în vârful...” “...Când m-am văzut împietrit locului, m-a prins o amorțeală caldă-n oase, parcă făceam baie. Am vrut să țip, gâtul mi-era uscat, voiam să fug, picioarele erau lipite de pământ. Dar... deodată, haita se oprește brusc, la vreo zece metri, și-unde-ncepe, domnule, un lătrat pe toate glasurile, că-mi împuia urechile. Mă uit prin ceață și ce văd: o turmă de câini mari și mici, ciobănești și javre pocite, rânjind colții și lătrând de mama focului.” “S-au înmulțită, potaiele dracului, la Vulpărie”, interveni paznicul. “...Când nu știam ce să cred, iese unu’ cu-o bâzdoacă-n mână și strigă cât poate: “No, javrelor, stuchi-v-ar lupchii”, și lovea cu dorânga-ntr-o trupină. “Era Romulus de la Popacla de lângă Sibii. L-am lăsat acolo...” “Câinii au zbughit-o. N-a rămas decât unu’ fonf, pesemne surd, hămăind răgușit. “No, că du-te și tu, scărmănați-ar zeghea Moș Martinu’”, și pac, îl atinse cu gălma peste bot. “Bună seara”, zic eu, venindu-mi în fire. “Da păi că bună să vă hie inima, domnișorule. No, că era să vă tragă din țâțâni jigănille, tune dracu-n foalele lor, că dacă vine vreun fur, dorm tăți cu nasu-n mămăligă... Și cu dumneata făcură pă honvezii...” Mă apropiai de gard. De departe văzusem numai parii, acum îmi dădai seama că potăile s-au oprit cu boturile-ntr-o plasă de sârmă.” “Măi, a dracului istorie. Mă gândii io că trebuie să aibă vreun clenci, că de mi te luau lupii la refec, cine-mi mai rămânea dator cu un pachet de tutun?”

Foișorul dormea scufundat în întuneric. Luna înjumătățită ieșise din nor și poleia olanele. Lunganul din Cârlibaba se ținu după mine: “Tovarășe Ministru, vă rog să mă iertați. Asta-i misiunea mea. Dar mi-am dat io sama cu cine am de-a face. Să trăiți!”, și lipi, militărește, călcăiele, în pantofii de tenis...

Joi 19 septembrie 1991

Jos, în fața pavilionului cu telefoanele, pe banca de lângă liliicii noduroși, stă Alice¹. Croșetează de zor, cu ochelarii pe nas. Ce croșetează și de ce se zorește?... Croșetează nădragi și veston pentru Bughi. Se zorește, pentru că după toamnă vine iarna și... ca să rămâi iarna fără nădragi... Alice stă o bună parte din zi pe banca de lângă liliicii noduroși și, rar, când nu croșetează, citește. Adeseori stă și o parte din noapte pe aceeași bancă, fără să croșeteze și fără să citească. Așteaptă... Dar, de ce stă Alice atât de mult în același loc?... Pentru că... ascultați: “Madam Feldmaaan, la telefon!”, strigă pe fereastra deschisă telefonista. Cred c-ați înțeles: așteaptă să vorbească la telefon. Cheamă sau e chemată, și de fiecare dată trebuie s-aștepte. Uneori așteaptă mult și bine. Ori telefonista nu reușește să obțină legătura, ori Alice încurcă numerele. Și-atunci, rămâne devotată

¹ Alice Feldman, soția compozitorului Ludovic Feldman (1893-1987).

băncii de lângă liliicii noduroși ceasuri întregi, croșetând sau citind. După ce termină nădragii și vestonul lui Bughi, împletește târlici pentru Izabella... Izabella e pisica mamă, izvorul nesecat de mâți, mâțe, mărtani, pisoii, cotoi, care umplu apartamentul din **Zborului 8**, unde locuiesc Feldmanii, în București. Iar dacă termină de împletit târlicii Izabellei, echipează pe fiii, nepoții și strănepoții pisicești, care se-ncaieră-n coadă lângă farfuriile cu lapte, presărate prin colțuri, sub paturi, dulapuri, calorifere, pe masa de lucru a lui Ludovic.

Dar... e momentul să prezint pe soțul Alicei: e binecunoscutul compozitor, maestrul Ludovic Feldman. Vreau să vă spun că Feldmanii sunt buni și vechi prieteni ai mei și-ai nevestei mele. Iar cele ce încerc să povestesc pornesc din multa afecțiune pe care le-o port. Mă emoționează pățaniile lor și, dacă le scriu, o fac pentru ca să nu le uit. Atât!

Apropo de pasiunea care m-apucă, așa, din când în când, de a nota în caietul meu despre câte văd și aud – mi s-ar putea interpreta ca o manie, sau imputa drept literatură. Vă mărturisesc de la bun început că nu sunt maniac și nici prin gând nu-mi trece să mă cred literat. Nu știți ce teamă am față de cerberii literaturii și poeziei! Eu atâta fac: încerc să mă strecur printre "empirismul kalofonic" al maestrului Victor Eftimiu¹ și "belferismul gramăticesc" al tovarășului Iorgu Iordan². Dacă am de ales, prefer pe Sandu Rosetti³. Facem zilnic, toți patru, plimbări lungi împrejurul Castelului și discutăm despre fel și fel de lucruri, mai puțin despre muzică. Am impresia că arta asta rămâne învăluită în mister pentru mulți oameni. Vorba lui Diderot: "Dacă-ai ști gramăticii muzică, măcar cât știu muzicanții gramatică"... Eu observ. Observ în dreapta, observ la stânga, în sus, în jos, pe-afară, pe dinăuntru, trag cu ochiul, trag cu urechea și, ca bărbierul regelui Midas, începe să mă mănânce limba și m-apuc să povestesc. Le spun o dată, de două ori, de trei ori și bag de seamă că le uit, le-amestec. Ba, mai grav: le-nfioresc. Și-atunci, simt datoria să le scriu. Un eveniment, o pățanie, o ispravă, odată scrise, nu se mai uită, nu se mai încurcă, nu se mai amestecă și nu se mai pot înflori. Rămân așa cum le-a creat întâmplarea și cum le-au prins ochiul și urechea. E vorba de ochii și urechile mele, care nu știu cât se potrivesc cu ale dumneavoastră. Poate că eu văd tocmai ce domniile-voastre treceți cu vederea și aud tocmai ce vă rămâne neauzit. Prin urmare, dacă lucrurile pe care le-auziți de la mine nu se potrivesc cu părerile dumneavoastră, vă rog să mă iertați. E chestiune de punct de vedere: fiecare cu al lui... Ca limbă, scriu așa cum se vorbește, iar dacă greșesc gramatica, îl rog pe tovarășul Iorgu Iordan să fie clement!

*

În serile molcome, când locatarii Castelului se retrag în odăi, Ludovic o asistă pe Alice în așteptarea telefoanelor. Maestrul se odihnește cu ochii pe nemărginirea înstelată, după o zi de trudă. Portativele lui cântă în duete, în terțete, în armonii și polifonii. Cucul contemporan cântă altfel decât cel clasic, romantic ori cu folclor: cântă dodecafonic. Ludovic pilește, găurește, potrivește câte-o zi întregă, uneori două și trei zile, pentru un cîrpit modern, dodecafonic...

¹ Victor Eftimiu (1889-1972) – scriitor, academician.

² Iorgu Iordan (1888-1986) – lingvist și filolog, academician, prof. univ. Iași și București.

³ Alexandru Rosetti (1895-1990) – lingvist și filolog, academician, prof. univ. Iași și București.

“Madam Feldmaan, la telefon!...” Se precipitară amândoi pe scară. “Aoleo, sacoșa!...” Ludovic se repede și, peste câteva minute, trage găfâind povara. “Am în ea carnetul cu numerele de telefon...” Bagă mâna, răscolește, vânzolește calabalâcul până-n fund, sacoșa a-nghițit carnetul... Buclucașa sacoșă a Alicei...

Alaltăieri seară, am găsit-o pe bancă. Terminase de croșetat și citea. Profita de ultimele licăriri ale soarelui, care se înfunda încet după Vârful cu Dor. Alice citește romane lungi. Când pierde șirul și-ncurcă eroii, o ia de la-nceput. “Ioane, ai terminat de scris? Când ne citești? Crăp de nerăbdare.” “Întâmplarea cu măgarul de la Breaza o am gata. Dacă vreți...” “Ne primești deseară?...” Serile la Peleş plăteau toată vacanța. Diminețile suiam la munte ori coboram în oraș, prânzurile se lungeau, dup-amiezile dormeam, nopțile erau ale noastre. Pelișorul, Cavalerii, Foișorul trăiau într-un permanent bairam. Și doar Complexul nu ferecea numai pe muzicanți. Erau buluc și scriitori, plasticieni, actori. “Invită pe-ai noștri, câțiva...”

Nu eram la prima ispravă. Din ciclul **Întâmplările familiei Feldman** mai citisem câteva. Cu **Șoriciei și Câinele șanjeant** am avut chiar oarecare succes. Mi s-a dus faima-n Castel că am abandonat compoziția pentru literatură. Așa că, în momentul când am deschis caietul și-am tușit, s-a făcut liniște ca la teatru. “Măgarul cu pricina nu era un măgar bătrân, cum vine vorba: era un june măgăroi în putere, frumos, sur și încăpățânat. L-a cumpărat Ludovic de la Mangalia. Păștea scaieți pe lângă litoral, împreună cu mă-sa, tat-său, cu frații și surorile. Aliciei i-a plăcut și-a zis tătarului: “Vrei două sute pe măgar?” “Patru”, a zis tătarul. A scos Ludovic trei sute, au bătut mâna și-au luat măgarul. Nici prin gând nu i-o fo trecut harmasarului că n-o să mai vadă nemărginirea albastră și n-o să mai roadă scaieți, adulmecând în nări mireasma de sărătură, când l-au despărțit de părinți, de frați și de surori. Ludovic a tocmit la gară un loc în vagonul de dobitoace și au atârnat de gâtul patruipedului un carton: “Proprietatea Alice și Maestru emerit Ludovic Feldman. Destinația Breaza, regiunea Ploiești. Coborâți-mă în gară, la Breaza de Sus!”. În schimbul tarifului, măgarul s-a văzut servit cu o porție de paie și-o găleată de apă, dimineața, la prânz și seara. Drumul a fost lung, ziua-n plin zăduf, iar noaptea, negăsind răgaz să-și plece genunchii și să lipească botul de podea, din cauza grohăitului turmei de porci, care voiaja alături. De câteva ori, oamenii vagonului i-au amânat porția și l-au ținut trei zile cu coada-n bălegar... “Trenule, mașină mică...”

Ce i-a găsit pe prietenii mei să-și cumpere măgar?... Să-ncep cu un an mai-nainte:

Îngrețoșați de viața citadină, într-o vară, Alice și Ludovic și-au oferit o vacanță la Breaza de Sus. Au închiriat o căsuță cu ogradă, flori, stupi, găini și puț cu apă rece. Alice și-a luat pe Bughi și Izabella și-a fost în vara aceea o **dolce vita** pe cinste. Ludovic a lucrat, ea a-mpletit și-a citit. Când a-nceput să se prăjească frunza pe colnice, s-au înapoiat la București. Toată iarna și-au adus aminte de zilele petrecute la Breaza. “Ar fi fost și mai bine”, a lansat Alice într-o zi, “dacă am fi avut un mijloc de transport: aprovizionarea, excursiile... Un măgar ar fi o binecuvântare. Consumă puțin, rabdă mult și face treabă. Cară desagii, încarcă vreascuri, duce geamantanele la gară, urcă dealurile și potecile, ba te lasă să-l și

călărești, dacă ai poftă. Și ce consumă?... Iarbă și apă. Nu tu nevoie de garaj, de mecanici, stă priponit de gard și, dacă se defectează, se repară singur...”

Hotărârea a fost definitivă... Flămând, cu beregata uscată, cu balega-n coadă, în norul de muște și tăuni, mangaliotul ajunge la Breaza... Marfarul scârțâie prelung și rămâne nemișcat lângă rampa de descărcare. Nerăbdători, cei doi proprietari se grăbesc printre vagoane. “Hei, tovarășe, tovarășe impieगत, nu știi dacă a sosit măgarul nostru?” “L-ați trimis la băi?”... “Tovarășe șef, cum putem afla dacă a venit cu trenul așa un măgar de la Mangalia?” “Ați primit telegramă?... Duceți-vă la vagonul de animale...”

Trei vlăjgani propuneră o polată între vagon și rampă, demontaseră peretele și încercau să coboare măgarul. Unul îl trăgea c-o frânghie de gât, altul îl înghiontea în coaste, al treilea îl împingea de la spate. “Al cui e măgaru’?”, se răsti cel cu frânghia. “Ce ne facem, tovarășe, că pusă bâhă... Nici cu tractorul nu-l mișcăm.” “Năpristania mă-tii de măgar”, înjură cel de pe de lături și-l înghionti în burtă. Surprins, măgarul zvăcni picioarele dinapoi și-l făcu cocoloș pe omul din coadă. “Aoleooo... copilașii mei... aoleooo, mamă...” “Dacă nu vă luați individuu’ de-acî, închidem vagonu’ și plecăm. Trebuie să fim la noapte în Brașov.”, amenință un impieगत cu șapcă roșie. “Spune dumneata, cum să facem?... Mai încercați o dată”, imploră Ludovic. “Hai, toți deodată, tulumba mâni-sa, pe unde l-o fi fătat! Eu îl trag de frânghie, tu-l înghiontești în flămând și tu-i faci vânt de la coadă. Hai!” Smucit din țâțâni, măgarul se roti împrejur, curățind terenul, după care se așeză exact în poziția inițială. “Aoleooo, m-a nenorocit, m-a ologit”, se jelea cel din coadă. Cel cu frânghia era jos, lângă șine. Eticheta bălângănea: “Coborâți-mă în gară la Breaza de Sus!”

Șeful, cu semnalul verde-n mână, ieși în față: “Ce-i aici, tovarăși? Vă bateți joc de traficul feroviar?... Peste zece minute trebuie să bag acceleratul. Nu vrea, nu vrea! Duceți-l la Brașov, să și-l ia dumnealor de-acolo, la noapte. Montați vagonul!” “Tovarășe șef, fiți uman”, suspină Alice. “E măgarul nostru, e și el o ființă ca dumneata, e nemâncat, nebăut, fie-vă milă!” “Lăsați-mă, tovarăși! Auziți? Acceleratul e la semnal.” Și-atunci, își făcu loc prin mulțime un rudar. Lăsase măgarul lui cu troacele și coșurile dincolo de calea ferată și căsca gura la panoramă. “Ascultă, boiarule, al dumitale e măgaru’?... Dai un pol, să țî-l dau jos?” “Hai, te cară de-aici, mă țâgane, tu mai lipsești”, se rățoi șeful. “Ridicați polata!” “Ce, domn’ șef, nu mă lași să iau și eu un pol?”, și, dintr-o săritură, fu sus, lângă măgar. Mulțimea tăcu hipnotizată. Rudarul se dete binișor pe la spate, băgă mâna printre picioarele dinapoi, apucă dintr-un loc pe care-l știa numai el și început să-l gâdile. Ca la comandă, junele se destinse, ciuli urechile și-o porni țanțoș pe polată. În două minute fu predat stăpânilor, vesel, dispus, gata la treabă. Și i-au zis Romeo. Alice îl ducea de căpăstru, Ludovic îl scârpina pe burtă și, ca primă sarcină de servicii, a purtat de la gară până acasă imensa sacoșă a Alicei.

“Bravo, loanel!” se repezi meșterul Gogu¹. “Păi, dac-o ții așa, te scot ăștia de la Compozitori, te pun în locul lui Zaharia Stancu²”. “Stați, că nu s-a terminat”,

¹ George Georgescu (1887-1964) – dirijor, membru corespondent al Academiei.

² Zaharia Stancu (1902-1974) – scriitor, academician.

sări Alice. "N-am apucat să-i povestesc lui Ion ce-a mai fost... Între o sută de calități, Romeo avea o singură meteahnă: mânca tot ce-i ieșea în cale. După ce-a înghițit nădragii proprietăresei, de-i rămăsese ghemotocul în burtă, că de-abia i l-a scos veterinarul, cu tumba, a mâncat partitura, gata orchestrată, a *Simfoniei giocosa* a lui Ludovic. N-a murit; hârtia s-a digerat cu paiele și iarba, dar ne-a lăsat săraci. După munca de-o vară, nici achiziție, nici tipar..." "Nici Gogu Georgescu", chicoti Paul¹. "L-am vândut cu cinci sute unui cârciumar din Comarnic. Am plâns, dar ce era să facem cu el în București..." "Măi, loane", sări Moș Mișucă², "o fi mai trăind magariu' aista? Că mă gândeam să-l angajezi la Uniune. Ar avea atâtea partituri de mâncat..."

*

Ieri am găsit-o pe Alice pe banca de lângă liliecii noduroși. Aștepta telefonul și croșeta. Vacanța era pe sfârșite. Se răcorise, soarele pălea precum gălbenușul de ou, cerul se ridicase sus, sus, și se scrobise mai tare. Dinspre plaiuri sosea vântul cu boare de fân cosit. Poimăine e întâi septembrie. "Ioane, am să-ți dau ceva pentru Ilinca. Nu-i așa că azi o aniversați?..." Băgă mâna în sacoșă și începu să răscrolească, din ce în ce mai adânc, tot mai adânc... "Nu găsesc acum. I-aduc deseară, când venim la voi. De astă-dată ne citești **Întâmplarea din Poiana Tapului... neapărat!**"

(Sinaia, august 1961, din **Jurnalul de vacanță**)

Vineri 3 octombrie 1986

După o săptămână de toamnă mahmură, septembrie își prelungește fărmecele peste primele zile ale lui octombrie. Diminețile mă scot în Grădină. De pe banca mea, prin ochiul de cer crăpat în frunziș, privesc nemărginirea albastră peste Regie și Giulești. E cald. Numai un vântișor întărâtă frunzele galbene și riscutură castanele. Proiectile rotunde se rostogolesc ca dintr-o uriașă clepsidră și ricoșează pe asfalt. Pocniturile întrerup monotonia și punctează timpul, care-ar curge nebăgat în seamă.

În afară de mine, musafir matinal, alți vizitatori n-au sosit, iar botaniștii țin sedință. Întind picioarele, mă las pe speteaza băncii și savurez liniștea. Ciocănitorea bate toaca, mierloiul fluieră de urât, veverița alunecă pe trunchiul castanului, cercetează ierburile de sub **cerciși**, țopăie pe alee și dispore. Cu gândul la multe și de toate aș fi adormit, dacă nu veneau copiii. Doi câte doi – trenul cu vagoanele –, tropotesc și chiuie cu tot aburul. Un truc pedagogic care menține disciplina. Grădinița și-a scos bursucii la soare. Șorțuri albastre, gulere albe, cravate roșii, ochi iscoditori – un răzor de flori desprins din peisaj –, avansează pe alee. Educatoarele se-așează pe banca vecină și scot andrelele,

¹ Paul Constantinescu (1909-1963).

² Mihail Jora (1891-1971).

copiii se răspândesc într-un ciripit exuberant, care umple Grădina. "Nene, eu am stlâns castane." Fetița moțată mi-arată poala șorțului, plină. "Bravo, dar, uite cum îți curge nasul. N-ai batistă?..." Dă drumul castanelor și caută batista. Strânsura se răspândește. Mănuțe hrăpărețe o adună repede. Două șiroaie de lacrimi se prăvălesc pe obraji. "Nene, tu ai bultă male..." "Am." "Dal mămica mea ale bultă mai male ca tine..." Un snop de castane se desprinde din vârf și se strecoară printre crengi. Una întâlnește fruntea bombată a lui Țiriac. "Așa-l cheamă?" "Avem un dicționar onomastic întreg. Părinții ăștia din Crângași au fantezie..." Lângă educatoarele s-a zgribulit o negroidă mică și slabă, ca o mierlă rătăcită, cu ciorapi roșii, codițe negre și fundă mare albastră. Păsărelele albe n-o primesc în joaca lor. Copiii aleargă, țipă, dispută castanele, vâzolesc boschetele, educatoarele sporovăiesc, două femei cu măturile sosesc în sector. Nu se sinchisesc de copii, dar nici copiii de ele...

Schimb de reședință, mă mut lângă Colina dobrogeană. De ce nu iubesc eu banca asta?... Fiindcă n-am perspectivă. Privirea se-nfundă în aleea Institutului, sub castanii împlețiți în ogive gotice. Pe tăpșanul din dreapta se aliniază siluetele negre ale buxușilor, în stânga, Colina își mistuie în tăcere tristețile. Închid ochii și peisajul dispăre, întind picioarele, mă rezem de spetează și primesc pe umeri ploaia de aur a bănușilor galbeni de **sophora**, scuturați de vânt. În câmpia dunăreană, toamna debutează magnific. Cerul urcă-n văzduh, bolta-și limpezește albastrul, nu bate vântul, nu plouă, țărâna miroase-a sulfină, o dulce răcoare învăluie amurgurile și peste toate împărățește încă soarele. Din ultima dogoare se-ndulcește preaplinul ciorchinilor, rumenesc merele, perele dolofane, piersicile sulemenite. Din mila lui am și eu partea mea de poezie... Oh, frumoasele zile de septembrie! "Voi, care-aveți picioare bune și inimi ușoare, nu pregetați sub acoperișuri. Apucați potecile. Fugiți din Bucureștiul prăfuit. Ieșiți în larg până nu încep ploile și frigul, și tristețile!..."

Dar, nicăieri septembrie nu era mai frumos decât în Sinaia. Săgețile brazilor întâmpinau aurora și nemișcate le găseau înserările. Și... ce neastâmpărate ardeau noaptea stelele, ce misterioasă era luna!... Crestele Bucegilor se limpezeau, se apropiau vederii să le-atingi cu mâna. Peisajul devenea pictură de penel măiestru... Oh, frumoasele ceasuri de plimbare, lungile nopți la taifas!... "Unde-ați plecat, de ce-ați plecat, prieteni¹, Moș Mișucă, meștere Gogu, unchiule Bobo, Alfred, Paul, Costy și tu, dulce Mariana?..." Chiar dacă s-au așternut multe toamne și spaimile multor ierni, apusele zile de septembrie au rămas surâzând în amintire...

Deschid ochii. Larma continuă. Copiii se-adună pentru plecare. Vagoanele și locomotiva chiuie, tropotesc și dispar pe alee, spre ieșire... Iar fluieră mierloiul, iar tocănește ciocănitorea... Mă-ntorc pe banca mea. Orizontul mă-ntâmpină limpede și adânc. Nimic nu-i tulbură nemișcarea, nimic nu-i brăzdează apele... Dar apele mele, ce vânt nepoftit, ce nor impertinent ar îndrăzni să le tulbure?...

Text stabilit și note de Ilinca DUMITRESCU

¹ Mihail Jora, George Georgescu, George Breazul, Alfred Alessandrescu, Paul Constantinescu, Constantin Silvestri, Mariana Dumitrescu.